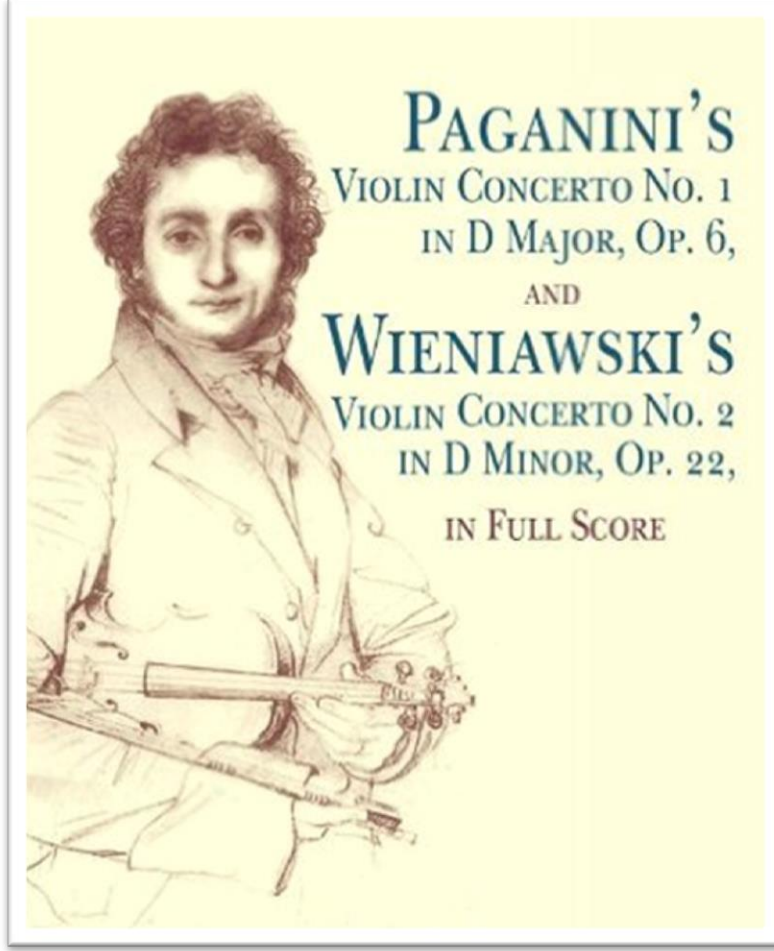

Keman Konçertosu No. 1 Re Majör Op. 6

Sekiz keman konçertosu olduğu öne sürülen, ancak beş tane keman konçertosu yazdığı saptanan Paganini, rekabetten kaçındığı için önemli eserlerini dikkatle saklamış, konserlerinde de eserin partiyonunu ancak provalar başlayınca müzikhçilere vermiş, keman partisini ise yalnızca konserde çıkararak çalmıştır. Ölümünden sonra da notalar kaybolunca eserler unutulmuş, 4. Keman Konçertosu'nun 1954'te keşfinden sonra, 1824'te bestelediği sanılan MiMajör tondaki 3. Keman Konçertosu'nu da 10 Ekim 1971'de Alexander Gibson yönetimindeki Londra Senfoni Orkestrası eşliğinde, Londra'da Royal Festival Hall'da Henryk Szeyng (1918-1988), Paganini'den sonra ilk kez seslendirmiştir. 3. Keman Konçertosu'nun notaları, Paganini'nin ölümünden sonra ailesinde kalmış, uzun süre saklanmış, ancak 1920'li yıllarda, torununun torunu iki müzikhçi tarafından keman-piyano olarak turnelerde çalınmış, ama ilgili kimseler bu konserlerin farkında bile olmamıştır. La Minor 5. Konçerto'nun ise 1830'larda yazıldığı sanılmaktadır.

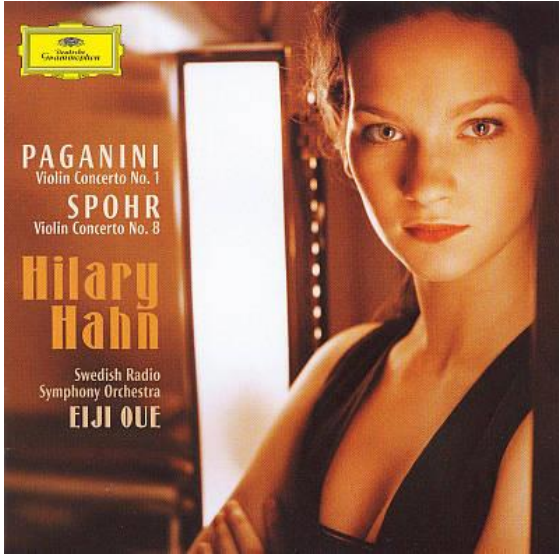
Op. 6 Konçerto, Paganini'nin ilk keman konçertosudur. 1817 yılında yazılmıştır. Büyüleyici teknik gösterilerle doludur. Konçertodaki zengin melodik anlatımda, İtalyan

operasının etkileri görülmektedir. Önce Mi majör tonda yazılmış, sonra Re majör tonuna transpoze edilmiştir.

Ünlü sekiz ciltlik biyografi sözlüğü yazarı Francois J. Fetis (1784-1871), 1831'de Revue Musicale dergisinde, Paris'te 11 konser veren Paganini'nin ilk konserini hayranlıkla anlatır. 1. Konçerto'nun 1811'de Mi bemol Majör tonda bestelendiğini belirtir. Aynı tarih, Julius Kapp'ın 1913'teki Paganini kitabında da öne sürülür. Paganini'nin daha parlak çıkması için solo partisini yarım ses tizleştirerek Re Majör'de çaldığı için, eserin tümü de sonradan Re Majör tona aktarılmıştır. 1817'de yazıldığı da belirtilen eserin besteleniş tarihi kesin olarak saptanamamıştır. Bu arada, 1815'ten önce yazıldığı belirtilen Mi Majör tonda bir keman konçertosu daha F. Mompellio tarafından bulunmuş ve 1973'te Cenova Enstitüsü'nce yayınlanmıştır.

Groves Müzik Ansiklopedisi'nin ilk kez 1819'da Napoli'de yayınlandığını yazdığı 1. Konçerto, Paganini yayınlanmasını istemediği için ancak ölümünden sonra resmen Paris ve Maiz'da aynı zamanda, 1851'de basılmıştır. Bu eseri müzik dünyasına tanıtan da, 1885'te İstanbul'a gelen ve paravan arkasında çalarak haremde - bir konser veren Alman asıllı kemancı August Wilhelmj'in

(1845-1908) yaptığı düzenleme olmuştur. Wilhelmj, Bach'ın 3. Orkestra Süiti'nden Air'i "Sol Teli Üzerine Arya" olarak tanıttığı gibi, Paganini'ni bu konçertosundan yalnızca birinci bölümü sık sık çalarak ün kazanmıştır. Öğretmeni Ferdinand David'in "geleceğin Paganinisi" olarak tanımladığı Wilhelmj, böylece Allegro maestoso bölümünü kendi tarzında çalmış, eserin diğer bölümleri unutulmuştur. Arada Almanya'nın Sarasate'si olarak anılan Willy Burmester (1869-1933), 1894 Kasım'ında Berlin'de bu eserle büyük başarı kazanmıştı. Ama Fritz Kreisler (1875-1962) gibi bazı ünlü kemancılar da Wilhelmj gibi kendi uygulamalarını çaldılar. En sonunda İtalyan asıllı Fransız kemancı Zino Sivori'nin (1815-1894) öğrencisi olan babası sayesinde, konçertonun tümünü yorumladı ve bugün bile örnek gösterilen plak kaydını hem teknik, hem de müzikal İtalyan Belcanto tarzında gerçekleştirerek, virtüöz dış görünüm altındaki değeri de ortaya koydu.

Avrupa'daki ününü 1828'de çıktığı turneleriyle başlatan Paganini'nin Viyana'da 29 Mart 1828'de Kraliyet Redoutensaal'de verdiği konser büyük bir olay oldu. Bilet ücretleri beş kat artırılmış, en ucuz yer beş gulden olmuştu. Viyanalılar da beş guldenlik banknotlara Paganinerl (Paganinicik) diye adlandırmışlardı. Konserde Beethoven'ın Fidelio uvertüründen sonra, Paganini'nin 1. Konçertosu başladı. Konçertonun Allegro maestoso tempodaki orkestra girişi sürerken Paganini daha sahneye bile çıkmamıştı. Tam solo partisi girmeden bir iskelet gibi sessizce görüldü ve dinleyicilerin görüntüsüyle alay etmesine olanak vermeden onları kemanıyla büyülemeye başladı.

I. Keman Konçertosu, Paganini'nin en sevilen, en çok seslendirilen konçertosudur ve baştan sona birbirini izleyen teknik zorluklarla doludur.

Konçertonun 1. bölümü, Re majör tonda, çabuk ve görkemli (Allegro maestoso) tempoda, uzun ve görkemli bir orkestra girişiyle başlar. Solistin açılışta sunduğu temadaki geniş aralıklar ve tizlerdeki uzak pozisyonlara sıçramalar, adeta bir koloratur soprano'nun şarkı söylemesi izlenimini verir.

Bu giriş teması, daha sonra değişik tekniklerle ve değişik biçimlerde, sonraki pasajlarda da tekrarlanır. Bu pasajlar,

çift sesler, akorlar ve arpejlerle işlenmiştir. Burada çift sesler, spicato teknikler ve bu tekniklerin değişik varyasyonları kullanılarak çalınmaktadır.

Teknik zorluklar içeren keskin hatlara sahip bu pasajlardan sonra, Paganini'ye özgü yumuşak, sade ve lirik ezgiler gelir. Daha sonra kemandaki tiz seslerde dolaşan pasajların ardından orkestranın görkemli geçişi ve kemanın girişiyle eser değişik bir karaktere bürünür. Kemanın bu yeni girişindeki pasajlarda kromatik diziler, ricochetler çekerek aynı yönde stakkatolar, üçlüler, altılılar, onlular göze çarpmaktadır.

Ricochet tekniği tamamen yayın sıçratılmasına dayalıdır. Ricochet'nin diğer benzer tekniklerden farkı yayın ilk seste sıçratılması ve bu şekilde elde edilen ivmeyle bir ses grubunun bir çırpıda çalınmasıdır. Ricochet'nin hızı ayarlanabilir. Bu ayarlama, yayın yerini değiştirerek ve zıplamanın yüksekliğini kontrol ederek yapılmalıdır. Paganini eserlerinin genelinde bu teknik çok yaygındır. Ricochet'lerle verilen seslerin tane tane duyulması bu pasajlardaki karakterin yansıtmasını sağlar.

18 dakika kadar süren ilk bölümün bu orkestra tuttisinde temalar da duyurulur ve keman virtüöz kadanslarla girer. Hafif orkestra eşliğinde önce güçlü birinci temayı sunar. İkinci tema ise daha lirik, ezgisel ve duyguludur. Temalar türlü virtüözlüklerle işlenir. Paganini bir fantezi biçimindeki geliştirmede ise Si minör tonda bir üçüncü tema daha belirler. Kemanın tüm hünerini ve duygusallığını sunduğu uzun kadanstan sonra orkestra tuttisi ile bölüm sona erer.

2. bölüm, 4/4'lük ölçüde, minör tona, ağır ve duygulu (Adagio espressivo) tempoda, güçlü akorlu girişten sonraki kesik adımlı yürüyüşe benzeyen mezürler nedeniyle, 1907'de Londra'da Paganini kitabını yayımlayan Stephen S. Stratton bu tiyatro tarzı sahnedeki bestecinin Giuseppe de Marini adlı ünlü bir sanatçının bir melodramdaki oyunundan esinlendiğini, hemen o gece bu sayfaları tasarladığını yazar. Bir başka iddiaya göre ise, inanılır kaynaklardan bu efektlerin, hapishanedeki bir mahkumun özgürlüğü için dua etmesi olduğu söylenmiştir. Yine bu tutkulu ağır bölüm, etkileyici orkestra efektleri yanında kemanın dolgun tınısını içtenlikle duyurmasına da olanak sağlar. Julius Kapp ise 1913'te yayımlanan kitabında bu bölümü, kemanın bir teli ile diğer üç teli arasında, özgürlüğe özlemi duyuran duygulu bir diyaloga benzetir ve İtalyan Tiyatro artisti De Marini'nin etkisini doğrular.

Bu bölüm son derece duygusal ve romantik bir karaktere sahiptir. Orkestra girişi, Rossini'nin müziğini anımsatmaktadır. Bu giriş, trajik anlatıma sahip bazı konuların işlendiği büyük bir opera sahnesi gibidir. Bu bölümde teknik bir güçlük yoktur. Burada güç olan, etkileyici ve derin bir ifadeyi yakalayabilmektir.

3. bölüm, 2/4'lük ölçüde, Re majör tonda, çabuk ve kıvrak (Allegro sprituoso) tempoda bir Rondo'dur. Orkestranın pizzicato eşliğinde hemen giren solo kemanın duyurduğu çekici, oynak tema her tür varyasyonla başroldeki solist tarafından sergilenir. Burada özellikle çift seslerle duyurulan armonik (flajöle) sesler, ilk kez duyulduğunda dinleyicilerde büyük şaşkınlık ve hayranlık yaratmıştır. Bunun yanında sıçratılan yayla yaratılan özel staccato efektlerle de

süslenen ve her türlü virtüöz gösteriyi içeren konçertonun bu en zor bölümü belki de Paganini'ye büyücü gözüyle bakılmasına yol açan sayfaları içerir. Rondo'da ancak son mezürlerde orkestraya gücünü gösterme şansı verilerek konçerto sona erdirilir.

Bu bölümün girişi ricochet yay tekniği etrafında şekillenmiştir. Bu girişi, melodik çizgileri daha belirgin ve arada çabukluk gerektiren geçişlerin bulunduğu diğer bir tema izler. Kemanın yeniden onlularla başladığı solosu yine ricochet tekniğiyle zenginleştirilmiş, onlular tiz pozisyonlarda da olmak üzere çeşitli şekillerde kullanılmıştır. Bu pasajlarda yer alan çift ses flajöleler, kemanda çalınması en zor tekniklerden birini oluşturur. Bu flajöleler arasında serpiştirilmiş arpejler, flöjelelere hâkimiyeti daha da zorlaştırmaktadır.

Bu flajölelerden sonra 16. Kaprisi anımsatan detache yaylar ve uzak notalara atlayan pasajlar gelir.

Daha sonra baştaki tema yenilenir ve sol telinde yeni bir tema başlar. Lirik bir karaktere sahip olan bu tema, flajöle seslerle tekrarlanır. Rondo formunun gereği olarak ana tema tekrar duyulur, ardından gelen codada arpej, telden tele yüksek pozisyonlara geçiş, tiz seslerden başlayıp pesleşen üçlemeler göze çarpar ve finale ulaşılır.

Flajöle : Yaylı sazlarda çıkarılan ısıksı seslerdir. İki ayrı şekilde elde edilirler. i.Parmağın dokunmasıyla ii.Bir tele basıp, diğer parmağın tele dokunmasıyla.

Süre 26'

- Aktüze İ. Müziği Okumak. Cilt 4. Pan Yayıncılık. Nisan 2003.
- Zafer AH. Nicolo Paganini'nin Keman Eserlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Edirne Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anasanat Dalı, 2005 Haziran.
- [http://imslp.org/wiki/Violin_Concerto_No.1,_Op.6_\(Paganini,_Niccol%C3%B2\)](http://imslp.org/wiki/Violin_Concerto_No.1,_Op.6_(Paganini,_Niccol%C3%B2))
- Zino Francescatti plays Paganini Violin Concerto #1; 1rst mvt Part 1 https://www.youtube.com/watch?v=x_ymZTYTeRA&list=PLebPTtbITTr2qBzjTkaSORKJ5XEftb30F
- Zino Francescatti plays Paganini Violin Concerto #1; 1rst mvt Part 2 <https://www.youtube.com/watch?v=Z4sYjGN5Njo>
- Zino Francescatti plays Paganini Violin Concerto #1; 3rd mvt <https://www.youtube.com/watch?v=nHiLEs1OjgY&list=PLebPTtbITTr2qBzjTkaSORKJ5XEftb30F&index=4>
- Paganini Violin Concerto No. 1 Hilary Hahn (FULL) <https://www.youtube.com/watch?v=MenIhT7umeM>
- Paganini Violin Concerto No. 1, Itzhak Perlman, Mov. 1 et 2. <https://www.youtube.com/watch?v=1NK6QsnPKJU>
- Paganini Violin Concerto No. 1, Itzhak Perlman, Mov. 3 https://www.youtube.com/watch?v=aQHK7Y_sdf0
- Yehudi Menuhin plays Paganini Violin Concerto No 1 in D major, Op 6, MS 21 https://www.youtube.com/watch?v=6rQMI8t_8-w

Kazım ÇAPACI